

**การพัฒนาแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือ
ร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู**
**The Development of Instructional Model Based on Cooperative Learning
Theory and Critical Thinking Process to Enhance the Ability to Analyze
Language Strategies and Media Literacy of Teacher-Professional Students.**

กิริติ นันทพงษ์* และ อุบลวรรณ ส่งเสริม
Kirati Nantapong* and Ubonwan Songserm

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Curriculum and Instruction Faculty of Education Silpakorn University

*Corresponding author, E-mail: nantapongkirati@gmail.com, โทร. 093-6868773

วันที่ส่งบทความ 20 กุมภาพันธ์ 2566 วันที่แก้ไขครั้งสุดท้าย 29 มีนาคม 2566

วันที่ตอบรับบทความ 31 มีนาคม 2566 วันที่เผยแพร่ออนไลน์ 1 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน 26 คน ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 37 ชั่วโมง 30 นาที ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของการพัฒนาแบบและเอกสารประกอบแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือในการประเมินประสิทธิผลของแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือ (R1 และ D1) และ 2) ส่วนของการศึกษาประสิทธิผลของแบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือ (R2 และ D2) ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบการสนทนากลุ่ม แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา แบบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบจำลองการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การวัดและการประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบฯ ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ (Preparing) ขั้นที่ 2 ขั้นให้ประสบการณ์ความรู้ (Providing Knowledge) ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (Practicing Group Work Experience) ประกอบด้วย 3.1 ระบุประเด็นที่สนใจ (Identify issues) 3.2 รวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล (Collecting and Understanding) 3.3 วิเคราะห์และตีความข้อมูล (Analyzing and

Interpreting) 3.4 สรุปข้อมูล (Summarizing information) 3.5 ประเมินตัดสินคุณค่าของข้อมูล (Appraising) ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Productive Creating) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน (Presenting) และ 6 ขั้นสรุปผลกิจกรรม (Conclusion) โดยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67$, $SD = 0.54$) และให้ชื่อว่า PC Model

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า 2.1) ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก 2.2) ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก และ 2.3) ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ กลวิธีการใช้ภาษา การรู้เท่าทันสื่อ

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop and determine the quality of the Instructional Model based on the cooperative learning theory and critical thinking process and 2) study the effectiveness of the Instructional Model based on the cooperative learning theory with the critical thinking process to promote the ability to analyze language strategies and media literacy in teacher-professional students. The research method is Research and Development (Research & Development: R&D) with a sample group of 26 first-year teacher-professional students in a classroom at a higher education institution. They were derived from cluster sampling using the classroom as a random unit. The time spent in the experiment was 37 hours and 30 minutes. The research process was divided into 2 phases: 1) the development of the model and supporting documentation of the instructional model with tools for evaluating the effectiveness of the instructional model (R1 and D1) and 2) the period of the study of the effectiveness of the instructional model (R2 and D2), which consisted of research tools, namely, a document analysis form, an interview form, a focus group discussion form, an assessment form to measure the ability to analyze language strategies, a media literacy ability assessment form and a satisfaction assessment form. Data were analyzed using content analysis, the arithmetic mean (M), standard deviation (SD), and t-test (dependent).

The results showed that:

1. The developed instructional model consisted of five elements: 1) the principles of the instructional model 2) the objectives of the instructional model 3) the process of instruction 4) measurement and evaluation, and 5) factors contributing to the success of the instructional model in relation to six stages of the instructional model, which were Stage 1--Preparing, Stage 2--Providing Knowledge, Stage 3--Practicing Group Work Experience including 3.1) Identifying issues, 3.2) Collecting and Understanding, 3.3) Analyzing and Interpreting, 3.4) Summarizing

information, and 3.5) Appraising, Stage 4-- Productive Creating, Stage 5--Presenting and Stage 6--Conclusion. The developed instructional model was at the highest level of appropriateness ($M = 4.67$, $SD = 0.54$), named 'the PC Model'.

2. The results of the study of Instructional Model effectiveness showed that 2.1) the ability to analyze language strategies of teacher-professional students at the end of the course was higher than before at the statistically significant level of .05. The ability before studying was at an acceptable level and after studying was at an excellent level. 2.2) the ability of media literacy of teacher-professional students after studying was higher than before studying at the statistically significant level of .05. The ability before studying was at a reasonable level and after studying at an excellent level, and 2.3) the satisfaction of teacher-professional students after studying with the developed Instructional Model was at a superior level.

Keywords: Instructional model, Cooperative learning theory, Critical thinking, Language strategies, Media literacy

บทนำ

การพัฒนาของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านจากสังคมยุคอนาล็อก (Analog) เป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (Digital) แห่งศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงของประเทศที่กำลังพัฒนา และต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางเรียนรู้และการเข้าถึงองค์ความรู้ที่แตกต่างกันไปจากอดีต โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564, น. 25) ได้ศึกษาผลและแนวทางการส่งเสริมทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) ในการเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยในทุกช่วงวัย เพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 ว่าต้องพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีพื้นฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ (Information Literacy) ซึ่งเป็นการเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินอย่างมีวิจารณญาณ สามารถใช้และจัดการสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง และพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสื่อ (Media Literacy) ซึ่งเป็นความสามารถในการวิเคราะห์วิเคราะห์สื่อ เพื่อเข้าใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ประกอบกับที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐาน คุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562, 2562) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในด้านของการเป็นผู้ที่สามารถร่วมสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะ การข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ และมาตรฐานการเรียนรู้ ในด้านทักษะทางปัญญา ที่ได้กล่าวถึงการคิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูลสื่อ สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย อย่างรู้เท่าทัน

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมนำมาศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะความรู้และความสามารถของผู้เรียนอย่างแพร่หลายในทุกระดับการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นแนวทาง ในการออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยทิตินา แคมมณี (2562, น.98-99) เป็นลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะทางปัญญาร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ผ่านการร่วมมือกันทำกิจกรรม เช่นเดียวกับที่อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, น. 121) ได้กล่าวถึง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจผ่านกระบวนการกลุ่มและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการตั้งคำถาม แล้วหาคำตอบ ประกอบกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการคิดที่พิจารณาถึงหลักของเหตุและผล ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า โดยการไตร่ตรองใคร่ครวญจากประสบการณ์ของตนเองประกอบร่วมกับอาศัยข้อมูลบริบทรอบด้านที่เกี่ยวข้องมาประกอบรวมเพื่อการตัดสินใจในการพิจารณาถึงคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ (ชมพูนุช จันทร์แสง, 2557, น.36 ; ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์, 2557, น. 59) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันที่อยู่ท่ามกลางโลกของเทคโนโลยีและการรับข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลาย หากคนในสังคมไม่ใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูล กลวิธีการใช้ภาษา รวมถึงการพิจารณาข้อมูลข่าวสารจากสื่ออย่างถี่ถ้วนและละเอียดรอบคอบแล้วอาจสร้างความเสียหายไม่ใช้แค่ต่อตนเอง หรือคนรอบข้างเท่านั้น แต่อาจส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างออกสู่สังคม

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ โดยสมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2564, น. 10-11) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งดิจิทัลว่า การผลิตครูพันธุ์ใหม่ที่มีสมรรถนะทางด้านดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการวิเคราะห์สาร รูปแบบการใช้ภาษาในสื่อ และการรู้เท่าทันสื่อ เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นในการปลูกฝังให้เกิดแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกลวิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีการจัดองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีหลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีรองรับในเชิงวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ ความสามารถหรือสมรรถนะตามวัตถุประสงค์ของการจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้น ๆ (จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2563; ทิศนา ขมมณี, 2562, น. 222; สมจิต จันทร์ฉาย, 2557, น. 7; Gagne, Wager, Golas & Keller, 2005, น. 1; Joyce & Weil, 2009) โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยช่วยกันคิดค้นหาคำตอบ แลกเปลี่ยนความคิดทัศนคติซึ่งกันและกัน ร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เป็นกระบวนการทางความคิดขั้นสูงที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วนตามหลักเหตุผล เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้ตัวอักษรในการสื่อความหมายและอารมณ์ความรู้สึกหรือจิตใจให้ผู้รับสารเกิดความคล้อยตาม ซึ่งปัจจุบันมีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ มากมายอย่างที่ธารีรัตน์ มุลเครือคำ (2560, น.16) ได้กล่าวไว้ในปัจจุบันมีการนำโฆหารภาพพจน์ซึ่งเป็นหนึ่งในกลวิธีการใช้ภาษาได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของคำปราศรัยทางการเมือง งานวรรณกรรม ข่าวสาร สารคดี หรือแม้แต่ในงานโฆษณา เพื่อให้ผู้รับสารได้เข้าถึงเนื้อหาและอารมณ์ความรู้สึกของสารนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น ดังนั้นการมีความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาจึงมีความจำเป็นมากต่อการรับข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ โดยภรณ์ทิ โปธิธรรม (2560) ได้กล่าวว่าการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษานั้น เป็นการฝึกทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เพื่อเป็นพื้นฐานของการประเมินค่า อันจะนำไปสู่การวิจักษณ์และวิจารณ์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษายังช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงจุดประสงค์และทัศนคติของผู้เขียนหรือผู้ส่งสารได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงอรรถรสและอารมณ์ความรู้สึกของการรับสารนั้นอย่างแท้จริง ซึ่งการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาจะช่วยให้การส่งสารนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจเนื้อหาและจุดประสงค์ ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อมากขึ้นในขณะเดียวกันกลวิธีทางภาษายังช่วยสร้างให้เนื้อหาซึ่งเป็นสารที่ผู้รับต้องทำความเข้าใจมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษายังเป็นการเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์เพื่อเข้าใจถึงทัศนคติแนวคิดและจุดมุ่งหมายของผู้สื่อสารได้อย่างแท้จริงผ่านการวิเคราะห์ภาษา (จิรวัดน์ เพชรรัตน์, 2556, น. 36) และความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าใจและเข้าถึง วิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่า

และสร้างสรรค์สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งเป็นทักษะความสามารถที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบันของสังคมดิจิทัลและการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เรียนควรมี หากผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะเติบโตไปเป็นครู มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนานักเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนของชาติขาดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อวงกว้าง ไม่ใช่แค่เพียงต่อตัวเองเท่านั้น แต่จะส่งผลกระทบต่อรุ่นนักเรียนเยาวชนของชาติในการหลงเชื่อข้อมูลอันเป็นเท็จที่มีอยู่มากในสังคมผ่านกระบวนการถ่ายทอดของครูที่ไม่มีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยเทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557, น. 79) ได้กล่าวว่าทักษะความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญในฐานะการให้อ่านใจแก่พลเมืองในประเทศในการสร้างและพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ ค่านิยม และทักษะที่จำเป็นต่อกาเข้าใจในบทบาทของสื่อ เพื่อเป็นผู้ที่มีทักษะของการคิด วิเคราะห์ และประเมินผล รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นมากในยุคปัจจุบัน ซึ่งหากบุคคลไม่มีความสามารถทั้งในด้านการเลือกรับสื่อที่มีคุณภาพ การส่งต่อสื่ออย่างมีวิจารณญาณ ไม่ว่าจะ เป็น ภาษา เนื้อหา ภาพ เสียง วิดีโอ ฯลฯ ก็อาจเกิดผลกระทบหรือผลเสียต่อสังคม มีการครองงำทางความคิด สร้างความเกลียดชังอย่างไม่สมเหตุผล และอาจถูกทำให้ผู้รับสารอย่างไม่รู้เท่าทัน กลายเป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายกลุ่มคน หรือประเทศชาติ สร้างการผลิตซ้ำความเกลียดชังอันส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างต่อไป นอกจากนี้ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อยังเป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะแห่งโลกยุคใหม่ที่ครุมีและควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมแห่งความก้าวหน้าได้อย่างก้าวหน้าและมีความสุขทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (บุปผา เมฆศรีทองคำ และดนุลดา จามจุรี, 2559; วัชรา เล่าเรียนดี, 2558, น. 12; วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, 2564)

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นรูปแบบ การเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการและบริบททางการเรียนรู้ในปัจจุบันที่ต้องใช้ทักษะความสามารถ ทางสังคมกระบวนการคิดวิเคราะห์ พิจารณาอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ด้าน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครูผู้เติบโตและดำรงชีวิตอยู่ในสังคม แห่งยุคของข้อมูลข่าวสาร การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นปกติสุขอย่างรู้เท่าทัน และสามารถเติบโตไปเป็นบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน ผู้ส่งต่อความรู้ ความคิด และทัศนคติที่ถูกต้องและดีงามอย่างรู้เท่าทัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทัน สื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียน และหลังเรียน
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนด้วยรูปแบบ การเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and development: R & D) เพื่อออกแบบ พัฒนา และศึกษาประสิทธิภาพผลรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (Research : R1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีประเด็นในการศึกษา ดังนี้

1.1 ศึกษานโยบาย แนวโน้มความต้องการ สภาพปัญหา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

1.2 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ในประเด็นที่สอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเรียนรู้แบบร่วมมือ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษา และการรู้เท่าทันสื่อ จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกเอกสารที่ผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผลการประเมินพบว่าแบบวิเคราะห์เอกสารทั้งฉบับมีค่าอยู่ที่ระดับ 1.00 ทุกรายการประเมิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนและอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open-end Question) ที่ผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผลการประเมินพบว่าแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับมีค่าอยู่ที่ระดับ 1.00 ทุกรายการประเมิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

1.4 สนทนากลุ่มนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการใช้แบบสนทนากลุ่มของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผลการประเมินพบว่าแบบสัมภาษณ์ทั้งฉบับมีค่าอยู่ที่ระดับ 1.00 ทุกรายการประเมิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 (Development : D1) การออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้นำรายละเอียดข้อมูล องค์ความรู้ หลักการ แนวคิด ที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Research : R1) มาออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตามขั้นตอนต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 ออกแบบรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ คู่มือการใช้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินความสามารถตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1) ร่าง รูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

2) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และที่ปรึกษาร่วม เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

3) นำรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบ ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปส่งมอบให้ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร

และการสอน 4 คน ด้านการวัดและการประเมินผล 3 คน ด้านการสอนภาษาไทย 1 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้าน
สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยี 1 คน เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.2 ประเมินคุณภาพของรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำรูปแบบ
การเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้
เชี่ยวชาญ ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมจากการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ในการประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบ
ประเมินมาตรฐานค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนและ
เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน เป็นแบบประเมินที่ผ่านการหาค่าคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน
และมีระดับคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน
7 คน อยู่ที่ .98 และผลการประเมินรายข้ออยู่ระหว่าง .80 – 1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า .05 ถือว่าสามารถ
นำไปใช้ได้

2) แบบประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 7 คน อยู่ที่ .97 และผลการประเมินรายข้ออยู่ระหว่าง .80 – 1.00 ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า .05 ถือว่า
สามารถนำไปใช้ได้

3) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษา มีค่าความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ใน
ในระดับมากที่สุด ($M = 4.98, SD = 0.11$) และผลการประเมินค่าความสอดคล้องของเกณฑ์พิจารณาในการ
ให้คะแนน (Rubric Scoring) ของการประเมินความสามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษาในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ($M = 4.71, SD = 0.45$)

4) แบบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ มีค่าความสอดคล้องในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
($M = 4.93, SD = 0.25$) และผลการประเมินค่าความสอดคล้องของเกณฑ์พิจารณาในการให้คะแนน (Rubric
Scoring) ของการประเมินความสามารถในการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.87, SD = 0.34$)

ระยะที่ 3 (Research : R2) การนำไปใช้

ผู้วิจัยนำรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการออกแบบปรับปรุงพัฒนา
มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ได้มาจากการสุ่ม
ตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลอง
25 ชั่วโมง 30 นาที โดยเป็นลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (Pre – Experimental Research) ตามแบบแผน
การทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น คือ การใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับ
กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษา และการรู้
เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู

2) ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ความ
สามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษา ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ และความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม
การเรียนการสอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1) รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ทฤษฎีการใช้ภาษา และการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู

2) เอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่

2.1) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ

2.3) เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่

2.3.1) แบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา

2.3.2) แบบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

2.3.3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมในรูปแบบการเรียนการสอน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน รวมทั้งสิ้น 37 ชั่วโมง 30 นาที ซึ่งแบ่งเป็นการทดสอบก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง 30 นาที โดยเป็นการทดสอบความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา 1 ชั่วโมง และการทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ 1 ชั่วโมง 30 นาที เมื่อเสร็จสิ้นการทดสอบก่อนเรียนจะเป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ ใน 2 วงรอบ โดยใช้ระยะเวลาตามกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน 6 ขั้นตอน วงรอบละ 16 ชั่วโมง รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 32 ชั่วโมง หลังจากนั้นจะเป็นการทดสอบหลังเรียน เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบฯ โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง แบ่งเป็นทดสอบความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา 1 ชั่วโมง ทดสอบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ 1 ชั่วโมง 30 นาที และการทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบฯ อีก 30 นาที รวมระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งสิ้น 37 ชั่วโมง 30 นาที

ระยะที่ 4 (Development : R2) การปรับปรุงพัฒนา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนมาปรับปรุงพัฒนา ดังนี้

4.1 นำข้อมูล ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการทดลองใช้มาปรับปรุงพัฒนารูปแบบและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับบริบทและการใช้ประกอบการเรียนการสอนในสภาพจริงให้สมบูรณ์ขึ้น เช่น การเพิ่มบทบาทของผู้สอนในคู่มือการใช้รูปแบบฯ ในขั้นสร้างองค์ความรู้ (Constructing Knowledge) จาก “ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้” ปรับข้อความให้เห็นบทบาทของผู้สอนให้ชัดเจนขึ้นตามบริบทจริงของธรรมชาติในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็น “ผู้สอนสร้างประเด็นชวนคิด ตามสถานการณ์และบริบทของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้” หรือในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Productive Creating) ปรับกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสออกแบบสร้างสรรค์ผลงานได้ตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติทางการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผลงานที่ออกมาอาจอยู่ในรูปแบบของ PowerPoint Presentation, หนังสือเล่มเล็ก, โปสเตอร์ หรือ E-Books เป็นต้น

4.2 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วม เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

ผลการศึกษา

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพ

ครูมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่ารูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1) หลักการ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นรูปแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะความสามารถทางสังคมในลักษณะของการปรึกษาทารหรือแบบเพื่อนร่วมคิดด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการร่วมกันลงมือปฏิบัติโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูได้มีความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อผ่านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาของนักศึกษาวิชาชีพครู

2.2 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู

3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่เรียกว่า PC Model ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) **ขั้นเตรียมการ (P: Preparing)** เป็นลักษณะของการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนการร่วมกิจกรรม ซึ่งเป็นการเตรียมทั้งกระบวนการจัดและดำเนินกิจกรรม รวมถึงการเตรียมความพร้อมทางด้านทัศนคติ ความคิดของผู้เรียนก่อนร่วมกิจกรรม

2) **ขั้นสร้างองค์ความรู้ (C: Constructing Knowledge)** เป็นลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากเนื้อหา แนวทาง แนวคิดและทฤษฎีที่จำเป็นต่อการนำไปต่อยอดฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

3) **ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (P: Practicing Group Work Experience)** เป็นลักษณะของการที่ผู้เรียนแต่ละคนจะทำหน้าที่ของตนเองในกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย และเมื่อภาระหน้าที่ของตนเองเสร็จสิ้นก็มาช่วยสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม เพื่อความสำเร็จของงาน อีกทั้งทุกคนในกลุ่มยังทำหน้าที่ในการให้กำลังใจ และคำปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนย่อยทั้ง 4 ขั้นตอน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้จากขั้นที่ 2 ขั้นให้ประสบการณ์ความรู้ (Providing Knowledge) มาปฏิบัติใช้จริงในสถานการณ์จริงตามที่กลุ่มของตนเองสนใจ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1) ระบุประเด็นที่สนใจ (Identify issues) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดร่วมกันอภิปรายถึงเหตุการณ์ ข่าวสาร หรือเรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันถึงประเด็นที่ทางกลุ่มสนใจร่วมกัน และต้องการสืบค้นหรือศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้มาซึ่งความกระจ่างในประเด็นต่าง ๆ

3.2) รวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล (Collecting and Understanding) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำเนื้อหา ข่าวสาร หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาได้มาทำความเข้าใจร่วมกัน ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ข้อมูลจาก

แต่ละแหล่งได้บอกและนำเสนอออกมา ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้การเข้าถึงสื่อได้ตรงตามจุดประสงค์ สามารถ
แยกแยะความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล รวมถึงการให้ผู้เรียนพิจารณาถึงวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของข้อความ
ในสาร และให้ผู้เรียนสามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของสารจากแหล่งต่าง ๆ ได้

3.3) วิเคราะห์และตีความข้อมูล (Analyzing and Interpreting) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกทุก
คนในกลุ่มร่วมกันตีความข้อมูลและร่วมคิดวิเคราะห์ผ่านการอภิปรายกลุ่ม จากเนื้อหาต่าง ๆ ที่สมาชิกในกลุ่มได้
ร่วมรวบรวมมา โดยเป็นกระบวนการตีความ คิดวิเคราะห์ไปที่ละแหล่งข้อมูล เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้เห็นข้อมูลที่
ชัดเจน ไม่เกิดความสับสนในข้อมูลที่ได้อ่านในแต่ละแหล่ง รวมถึงการตีความวิเคราะห์ถึงกลวิธีการใช้ภาษาใน
เนื้อหาสารจากแต่ละแหล่งข้อมูลด้วยว่าเป็นอย่างไร เนื้อหาเดียวกันใช้กลวิธีทางภาษาเหมือนกัน หรือต่างกัน
หรือไม่ เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้อธิบายถึงกลวิธี
การใช้ภาษา รวมถึงการอธิบายแยกแยะข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น ออกจากกัน รวมถึงการพิจารณาความสมเหตุ
สมผล-ความไม่สมเหตุสมผลของสาร และบอกถึงวัตถุประสงค์ที่เป็นนัยแฝงของสารในสื่อต่าง ๆ ได้

3.4) ประเมินตัดสินคุณค่าของข้อมูล (Appraising) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้ร่วมกันลง
มติความเห็น ตัดสินข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ว่าควรเชื่อหรือไม่อย่างไร มีข้อจริงเท็จมากน้อยแค่ไหนตาม
ความสมเหตุสมผล โดยแต่ละแหล่งข้อมูลให้เนื้อหาได้บ้างที่สอดคล้องกัน คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงและ
ข้อมูลจากแหล่งนั้น ๆ ให้ข้อมูลที่มีคุณค่า มีประโยชน์อย่างไร และมากน้อยแค่ไหน ผ่านการร่วมกันอภิปราย
และการให้เหตุผลของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ผ่านความสมเหตุสมผล กลวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสม การสอดคล้อง
เชื่อมโยง และความเป็ความจริงที่ปรากฏ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตัดสินความน่าเชื่อถือของสารใน
สื่อได้อย่างมีแนวคิดหลักการที่สมเหตุสมผลมารองรับ รวมถึงการตัดสินประโยชน์ของสารในสื่อต่าง ๆ และส่ง
เสริมให้ผู้เรียนได้ทราบถึงผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว คนรอบข้างหรือสังคมจากการบริโภค
สารในสื่อ นั้น ๆ ได้

4) ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (P: Productive Creating) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้สร้างผลงานจาก
การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากขั้นที่ 2 ขั้นให้ประสบการณ์ความรู้ (Providing Knowledge) มาลงมือปฏิบัติจริง
ในขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการกลุ่ม (Practicing Group Work Experience) จนได้เป็นองค์ความรู้และข้อมูลของ
กลุ่มต่าง ๆ ตามประเด็นที่แต่ละกลุ่มสนใจ โดยการนำข้อมูลองค์ความรู้เหล่านั้นมาออกแบบสร้างเป็นผลงานใน
รูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการปฏิบัติกระบวนการกลุ่มตามประเด็นที่
แต่ละกลุ่มสนใจ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของแผ่นพับ หนังสือเล่มเล็ก PowerPoint Presentation และอื่น ๆ เป็นต้น

5) ขั้นนำเสนอผลงาน (P: Presenting) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้นำผลงานที่สร้างขึ้นจากข้อมูลองค์ความรู้
ที่กลุ่มได้จากการลงมือปฏิบัติมานำเสนอร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียนและอาจารย์
ผู้สอน เกี่ยวกับเนื้อหาองค์ความรู้ที่นำเสนอและกระบวนการทำงานของแต่ละกลุ่ม ซึ่งในขั้นนี้อาจารย์ผู้สอนใช้
คำถามกระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทั้งผู้เรียนที่เป็นกลุ่มนำเสนอ และผู้เรียนที่เป็นกลุ่ม
รับฟังนำเสนอ โดยเป็นคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาสถานการณ์ตามที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอ โดยมีรายละเอียด
การดำเนินการโดยสรุป

6) ขั้นสรุปผลกิจกรรม (C: Conclusion) เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่าง
มีวิจารณญาณในการค้นหาจุดร่วมสำคัญของแนวทางการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อ โดยมี
อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ และเป็นขั้นที่ประเมินความสามารถของ
ผู้เรียน

4. การวัดและการประเมินผล

4.1) การประเมินความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะถึงรูปแบบของกลวิธีการใช้ภาษา สามารถบอกถึงลักษณะสำคัญของกลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงความสามารถวิเคราะห์ถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กลวิธีการใช้ภาษา ในเนื้อหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเลือกใช้กลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบ และประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์ของสารซึ่งวัดและประเมินจากแบบวัดความสามารถในการวิเคราะห์ กลวิธีการใช้ภาษา

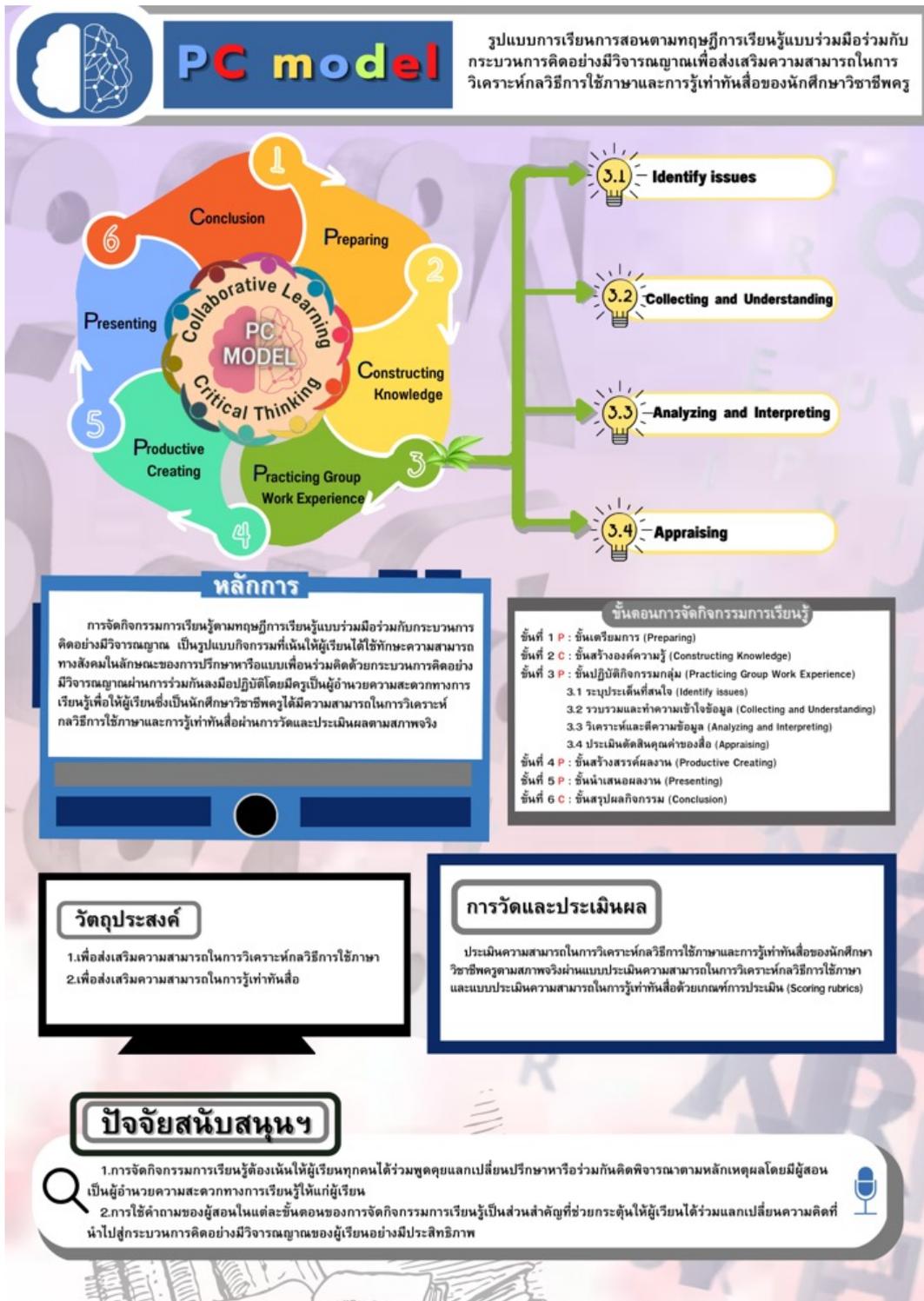
4.2) การประเมินความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าถึงสื่อ ที่ประกอบด้วยการเข้าถึงสื่อได้ตรงตามจุดประสงค์ และการพิจารณาถึงแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือได้ ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาของสื่อ ที่ประกอบด้วยการจดจำและสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในสารได้ และการทราบถึงจุดประสงค์โดยทั่วไปของการสื่อสารในสื่อ ความสามารถในการตีความและวิเคราะห์สารในสื่อ ที่ประกอบด้วย การบอกหรือการอธิบายแยกแยะถึงข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น ออกจากกันได้ การบอกหรือการอธิบายแยกแยะถึงความสมเหตุสมผล-ความไม่สมเหตุสมผลของสารได้ และการบอกถึงวัตถุประสงค์ที่เป็นนัยแฝงของสารในสื่อได้อย่างมีหลักฐาน หรือหลักการแนวคิด ข้อมูลสนับสนุนที่สมเหตุสมผล และความสามารถในการประเมินผลตัดสินสื่อ ที่ประกอบด้วย การตัดสินความน่าเชื่อถือของสารในสื่อได้อย่างมีแนวคิดหลักการที่สมเหตุสมผล มารองรับ การตัดสินประโยชน์ของสื่อ และการบอกถึงผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว คนรอบข้าง หรือสังคมจากการบริโภคสารในสื่อ นั้น ๆ

5. ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบฯ

5.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยน ปรัชญาหรือร่วมกันคิดพิจารณาตามหลักเหตุผล โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

5.2) การใช้คำถามของผู้สอนในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดที่นำไปสู่กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่จะส่งผลต่อความสามารถของผู้เรียนที่ต้องการ

โดยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ให้ชื่อว่า PC Model มีรายละเอียดในแผนภาพ ดังต่อไปนี้

โดยผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู หรือ PC Model จากผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, SD = 0.54$) โดยในด้านองค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.64, SD = 0.59$) ด้านองค์ประกอบเชิงกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.70, SD = 0.47$) ด้านองค์ประกอบเชิงการวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.72, SD = 0.46$) และด้านองค์ประกอบบริบทสนับสนุนอื่น ๆ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, SD = 0.69$)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ และความพึงพอใจต่อการร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ โดยมีผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา

ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (PC Model) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในระดับพอใช้ ($M = 7.92, SD = 2.18$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 21.04, SD = 2.41$) ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษารายด้านก่อนและหลังเรียน

ความสามารถ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. ด้านการวิเคราะห์กลวิธีการใช้คำ (8 คะแนน)	2.84	1.03	พอใช้	6.96	1.14	ดี
2. ด้านการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาพพจน์ (8 คะแนน)	2.08	0.81	พอใช้	6.92	1.04	ดี
3. ด้านการวิเคราะห์กลวิธีการใช้โวหาร (8 คะแนน)	3.00	1.29	พอใช้	7.16	0.75	ดีมาก
ภาพรวม (24 คะแนน)	7.92	2.18	พอใช้	21.04	2.41	ดีมาก

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน โดยความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้คำ ก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.84, SD = 1.03$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดี ($M = 6.96, SD = 1.14$) ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาพพจน์ ก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.08, SD = 0.81$) หลังเรียนอยู่ในระดับดี ($M = 6.92, SD = 1.04$) และความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้โวหาร ก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 3.00, SD = 1.29$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 7.16, SD = 0.75$)

2.2 ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (PC Model) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนนักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง ($M = 17.15, SD = 4.55$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 36.46, SD = 2.91$) ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อรายด้านก่อนและหลังเรียน

ความสามารถ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. ด้านการเข้าถึงสื่อ (8 คะแนน)	5.08	2.10	ดี	8.00	0.00	ดีมาก
2. ด้านการเข้าใจเนื้อหาของสื่อ (8 คะแนน)	3.31	0.90	ปานกลาง	7.38	0.79	ดีมาก
3. ด้านการวิเคราะห์และตีความสารในสื่อ (12 คะแนน)	4.77	2.55	ปานกลาง	10.69	1.36	ดีมาก
4. ด้านการประเมินผลตัดสินสื่อ (12 คะแนน)	4.00	1.60	ปานกลาง	10.38	1.17	ดีมาก
ภาพรวม (40 คะแนน)	17.15	4.55	ปานกลาง	36.46	2.91	ดีมาก

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน โดยความสามารถในการเข้าถึงสื่อ ก่อนเรียนอยู่ในระดับดี ($M = 5.08, SD = 2.10$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 8.00, SD = 0.00$) ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาของสื่อ ก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.31, SD = 0.90$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 7.38, SD = 0.79$) ความสามารถในการวิเคราะห์และตีความสารในสื่อ ก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 4.77, SD = 2.55$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 10.69, SD = 1.36$) และความสามารถในการประเมินผลตัดสินสื่อ ก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 4.00, SD = 1.60$) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($M = 10.38, SD = 1.17$)

2.3 ความพึงพอใจต่อการร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอน

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู (PC Model) นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับ “พึงพอใจมากที่สุด” ($M = 4.68, SD = 0.50$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.76, SD = 0.43$) รองลงมาคือ ด้านที่ 4 ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ โดยได้รับคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.69, SD = 0.58$) ลำดับ 3 คือด้านที่ 3 ด้านบทบาทของผู้สอนได้รับคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.67, SD = 0.49$) และด้านที่ 1 ด้านเนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับคะแนนความพึงพอใจอยู่ในลำดับที่ 4 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.60, SD = 0.60$)

อภิปรายผลการศึกษา

จากการพัฒนา หาคคุณภาพ และการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู จึงเป็นนวัตกรรมการศึกษาเชิงระบบที่ส่งเสริมความสามารถที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมมือ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2564; Johnson & Johnson, 2003; Slavin, 1995) และการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู รวมถึงการสนทนากลุ่มผู้เรียนที่เกี่ยวข้อง จนได้มาซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือใน 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เตรียมการ (Preparing) ขั้นที่ 2 สร้างองค์ความรู้ (Constructing Knowledge) ขั้นที่ 3. ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (Practicing Group Work Experience) ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Productive Creating) ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน (Presenting) ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปผลกิจกรรม (Conclusion) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2556; ทิศนา แจมมณี, 2544; The national Council for Excellence in Critical Thinking, 2021; Ennis, 2011; Paul and Elder, 2006) ร่วมกับการศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง จึงได้มาซึ่งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณใน 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การระบุประเด็นที่น่าสนใจ (Identify issues) 2) การรวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล (Collecting and Understanding) 3) การวิเคราะห์และตีความข้อมูล (Analyzing and Interpreting) และ 4) การประเมินตัดสินคุณค่าของสื่อ (Appraising) สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ. 2562 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562, 2562) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในด้านการเป็นผู้ที่สามารถร่วมสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นผู้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดทางดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะการข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2564) ได้ขอความร่วมมือในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรโดยคำนึงถึงการสร้างเสริมความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลให้กับนักศึกษามายังมหาวิทยาลัยราชภัฏ ให้จัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นความสามารถที่ควรส่งเสริมให้เกิดแก่ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งเรวัต ศรีสสุข (2562, น. 15) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) เพื่อการแสวงหาคำตอบ (Enquirers) อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaborators) ภายใต้การทำงานกลุ่มจากการลงมือปฏิบัติจริง และนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์แก่ประเด็นสงสัยหรือประเด็นที่น่าสนใจ โดยมีผู้สอนเป็นเสมือนโค้ชหรือที่ปรึกษาในการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่ได้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จดจำและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับสุรศักดิ์ ปาเฮ (2558) กล่าวว่า ยุคดิจิทัลมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อต่าง ๆ จากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) ในการรับสารต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประกอบกับที่อุลลิษา ครุฑเสนา (2556, น.282) ; วัชรญ์ ครุจิต (2555, น. 102) ที่ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า การฝึกการสังเกตและคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณสามารถพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนได้ เช่นเดียวกับที่องค์กร UNESCO (UNESCO, 2010) ได้กล่าวถึงการรู้เท่าทันสื่อว่าต้องมีกระบวนการของความเข้าใจ แล้วนำมาวิเคราะห์ อภิปรายเนื้อหาในสื่อรวมถึงการใช้สื่อคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู (PC Model) ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การวัดและการประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของการใช้รูปแบบฯ ที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันเป็นระบบโดยมีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาเป็นฐานในการพัฒนารูปแบบฯ ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และให้ชื่อว่า PC Model มีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สอดคล้องกับที่ Gagne, Wager, Golas, & Keller (2005, น. 1) ได้กล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนเป็นลักษณะของการนำหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์เข้ากับบริบทจริงทางการใช้งานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เช่นเดียวกับที่ ทิศนา แคมมณี (2562, น.222) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน เป็นสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ ระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ

2.1 ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในระดับปานกลาง และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี เพราะในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในทุกขั้นตอนได้ส่งเสริมให้เกิดความสามารถตามจุดประสงค์ ซึ่งเป็นความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะถึงรูปแบบของกลวิธีการใช้ภาษา ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ภาพพจน์ และกลวิธีการใช้โวหาร โดยสามารถบอกถึงลักษณะสำคัญของกลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงความสามารถวิเคราะห์ถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กลวิธีการใช้ภาษาในเนื้อหาและความสามารถในการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเลือกใช้กลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบ และประเภทต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทและวัตถุประสงค์ของสารสอดคล้องกับที่ลัดดาวลัย กงพลี (2560) กล่าวว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ เป็นกระบวนการคิดที่สามารถแยกสิ่งสำเร็จรูป ได้แก่ วัตถุประสงค์ของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวหรือบรรดาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ตามหลักการหรือเหตุการณ์ที่กำหนดให้เพื่อค้นหาความจริงหรือความสำคัญเชิงนัยที่แฝงอยู่ภายใน ซึ่งเมื่อกระบวนการคิดดังกล่าวมาประสานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่เน้นให้ผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น อภิปรายข้อมูล และแสวงหาคำตอบที่ต้องการร่วมกัน โดยที่เรวัต ศรีสุข (2562, น. 15) ที่ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) เพื่อการแสวงหาคำตอบ (Enquirers) อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaborators) ภายใต้การทำงานกลุ่มจากการลงมือปฏิบัติจริงและนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ถึงประเด็นที่สนใจ เช่นเดียวกับที่กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2565) ได้กล่าวว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ

ประมวลผลของข้อมูลได้อย่างสมเหตุสมผล นำมาสู่การตัดสินใจแยกแยะองค์ประกอบ จัดระเบียบประเภทของข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการที่ผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูสามารถวิเคราะห์แยกแยะกลวิธีการใช้ภาษาในรูปแบบและประเภทต่าง ๆ ออกจากกันได้อย่างมีหลักการ เหตุผล และมีแนวคิดมารองรับผลการวิเคราะห์นั้น ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผลตามบริบท

2.2 ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนผู้เรียนมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อการส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อได้เป็นอย่างดี เพราะในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในทุกขั้นตอน ได้ส่งเสริมให้เกิดความสามารถตามจุดประสงค์ซึ่งเป็นความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สอดคล้องกับที่ลัดดาวัลย์ กงพลี (2560) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นการคิดที่ผ่านกระบวนการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีเหตุผล เกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏ โดยอาศัยความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเอง และข้อมูล หลักฐานที่เชื่อถือได้ แสวงหาความรู้ หรือความจริงเพื่อนำไปสู่การสรุปและตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผลว่าตนเอง เชื่อ-ไม่เชื่อ เลือก-ไม่เลือก ทำ-ไม่ทำ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับที่กมลพร ทองธิยะ และกิตติชัย สุราลีโนบล (2564, น. 28-30) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกระบวนการคิดในโลกยุค New Normal ว่าในโลกยุคปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีมากมาย หลั่งไหลมาอย่างไม่ขาดสาย ซึ่งมีทั้งข้อมูลจริงและข้อมูลที่มาจากความคิดเห็นของบุคคลอื่น โดยอาจเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นจริงที่จอยู่ด้วยกัน โดยกระบวนการคิดขั้นสูงที่ต้องประกอบไปด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ พิจารณา ตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี โดยไม่ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยอารมณ์ แต่จะใช้เหตุผลในการคิดที่มากขึ้น มีการคิดที่ยืดหยุ่นในหลากหลายมิติ รอบด้านมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันวิเคราะห์ ตีความ และประเมินคุณค่าหรือคุณประโยชน์ของการรับสารต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลมารองรับหรือมีความสมเหตุสมผล โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2559) ได้กล่าวว่าหากมีกระบวนการของการร่วมกันคิดวิเคราะห์ระหว่างการทำงานจะสามารถส่งเสริมให้กระบวนการทางการคิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับภรณ์ ยอดสิน (2562) ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมผลปรากฏว่าสามารถพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับที่จุฬารัตน์ บุชขงก์ (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผลการศึกษพบว่ากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี โดยความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อเป็นความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาของสื่อ โดยสามารถจดจำและสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในสาร และการทราบถึงจุดประสงค์โดยทั่วไปของการสื่อสารในสื่ออื่น ๆ ได้ รวมทั้งความสามารถในการตีความและวิเคราะห์สารในสื่อ ซึ่งเป็นการบอกหรือการอธิบายแยกแยะถึงข้อเท็จจริง-ข้อคิดเห็น ออกจากกัน โดยต้องมีการบอกหรือการอธิบายแยกแยะถึงความสมเหตุสมผล-ความไม่สมเหตุสมผลของสารได้ และต้องบอกถึงวัตถุประสงค์ที่เป็นนัยแฝงของสารในสื่อได้อย่างมีหลักหลักฐาน หรือหลักการแนวคิด ข้อมูลสนับสนุนที่สมเหตุสมผล และมีความสามารถในการประเมินผลตัดสินสื่อ ซึ่งเป็นการตัดสินความน่าเชื่อถือของสารในสื่อได้อย่างมีแนวคิดหลักการที่สมเหตุสมผลมารองรับ ตัดสินประโยชน์ของสื่อ และต้องบอกถึงผลกระทบหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว คนรอบข้าง หรือสังคมจากการบริโภคสารในสื่ออื่น ๆ ได้ โดยเรวัต ศรีสุข (2562, 15) ได้กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งเป็น

กระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และยังคงส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิด (Thinking Skills) เพื่อการแสวงหาคำตอบ (Enquirers) อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Collaborators) ภายใต้การทำงานกลุ่มจากการลงมือปฏิบัติจริงและนำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์กับประเด็นสงสัยหรือประเด็นที่สนใจ นอกจากนี้อุลลิษา ครุฑเสนา (2556, น. 282); และวรัญญู ครุจิต (2555, น.102) ที่ได้กล่าวทำนองเดียวกันว่า การฝึกการสังเกตและคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณสามารถพัฒนาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียนได้ เช่นเดียวกับที่องค์กร UNESCO (UNESCO, 2010) ได้กล่าวถึงการรู้เท่าทันสื่อว่าต้องมีกระบวนการของความเข้าใจแล้วนำมาวิเคราะห์ อภิปรายเนื้อหาในสื่อรวมถึงการใช้สื่อคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสรุญญา มารศรี (2562, น. 107) ยังได้กล่าวอีกว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นจะทำให้เป็นผู้เรียนมีวุฒิภาวะในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล และไม่ยึดติดกับความคิดหรือเชื่อมั่นในความคิดของตนเองเกินพอดี รู้จักคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยต้องนำเอาข้อมูลหลักฐานมาประกอบการพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล เช่นเดียวกับที่สุรศักดิ์ ปาเฮ (2558) กล่าวว่า ยุคดิจิทัลมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ดังนั้นบุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อต่าง ๆ จากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการรับสื่อ เพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นได้ว่าหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือและกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางหรือฐานแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือการจัดหลักสูตรฐานสมรรถนะ หรือหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาหรือการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครูได้ โดยสามารถเลือกนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามต้องการ ความเหมาะสมหรือตามบริบทของผู้นำไปใช้ทั้งในส่วนของหลักการ ขั้นตอนกระบวนการที่มีฐานทฤษฎีมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือและกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือในส่วนของความสามารถที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นหนึ่งในความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนควรมีเพื่อการใช้ชีวิตที่มีความสุขในปัจจุบัน
2. ผลการศึกษาคำการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้สอนควรแสดงออกมาซึ่งบทบาทของผู้สอนในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาซึ่งพฤติกรรมตามบทบาทของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอนการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้การใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมาย
3. ในกรณีที่นำรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณฯ ผู้สอนสามารถปรับเทคนิคการสอดแทรกอยู่ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ขั้นให้เหมาะสมกับบริบทความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละพื้นที่ ธรรมชาติของผู้เรียนตามสาขาวิชา เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อเป็นความสามารถในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนควรมีเพื่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และไม่ตกเป็นเหยื่อของข่าวเท็จหรือข้อมูลที่ไม่เป็นจริง อันจะส่งผลกระทบต่อทางลบทั้งตนเอง ครอบครัว สังคม หากหลงเชื่อข้อมูลอันเป็นเท็จนั้นๆ ดังนั้นการวิจัยจึงควรขยายกรอบกลุ่มประชากรให้ครอบคลุม เช่น กลุ่มของนักเรียน กลุ่มของนักศึกษาในสังกัดคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย หรือครูผู้สอนในโรงเรียน เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาความพึงพอใจพบว่านักศึกษานักศึกษาวิชาชีพครูมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้ และให้ความสนใจร่วมกันทำกิจกรรมในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วม และกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนั้นในการออกแบบการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ผู้วิจัยควรนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาเป็นแนวทางในการออกแบบ เพื่อการวิจัยทางการเรียนการสอนที่บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ควรวิจัยและพัฒนาทักษะและความสามารถในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น ซึ่งเป็นทักษะหรือความสามารถที่สอดคล้องกับนโยบายต่าง ๆ ของประเทศตามบริบทของความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

- กมลพร ทองธิยะ, และกิตติชัย สุธาสิโนบล. (2564). การพัฒนาการคิดขั้นสูง : ความสามารถทางสติปัญญาที่สำคัญในโลกยุค New Normal. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(2), 28-44.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). ขอความร่วมมือในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร โดยคำนึงถึงการสร้างเสริมความรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2565). การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูง. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.prc.ac.th/wp-content/uploads/2022/05/%E0%B8%94-new.pdf>
- จินตนา ศิริธัญญรัตน์, และวัชรา เล่าเรียนดี. (2563). การออกแบบระบบการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรวัดน์ เพชรรัตน์. (2556). การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จุฬารัตน์ บุชชงก์. (2561). การพัฒนารูปแบบการรู้เท่าทันสื่อในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (รายงานผลการวิจัย). ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ชมพูนุช จันทร์แสง. (2557). ผลของการประเมินตนเองโดยใช้วิธีสะท้อนคิดที่แตกต่างที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การจัดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลง. นนทบุรี: เอ็มดี ออล กราฟฟิก.
- ดรณณา นาชัยฤทธิ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). การรู้เท่าทันสื่อ: ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารสารสนเทศศาสตร์, 32(3), 74-91.
- ธารรัตน์ มูลเครือคำ. (2560). การวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ที่ใช้ในพาดหัวโฆษณารถยนต์ทางหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภาพรณียอดสิน. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาสาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 10(2), 168-180.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ, และดนุลดา จามจรี. (2559). การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ : วิธีทางในการสร้างพลังการรู้เท่าทันสื่อ. สืบค้น 23 ตุลาคม 2564, จาก www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april.../pdf/aw8.pdf.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์

กิริติ นันทพงษ์ และ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2567) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์หลักวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาวิชาชีพครู วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต, 18(2), 196-219

- (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. (2562, 6 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง. หน้า 12.
- ภารตี โพธิ์ราม. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคตั้งคำถามตามแนวคิดของบลูม ในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่โหวทภาพพจน์ในวรรณคดีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เวรตี ศรีสุข. (2562). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) ในการออกแบบจัดการเรียนการสอน. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี, 2(1), 5-16.
- ลัดดาวัลย์ กงพลี. (2560). กระบวนการคิด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <http://ge.vru.ac.th/gevru/wp-content/uploads/2017/06/3-94.pdf>
- วิรัชญ์ ครุจิต. (2555). รู้ทันสื่อ: แนวทาง 10 ประการในการบูรณาการ “ความรู้เท่าทันสื่อ” เข้ากับการเรียนการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท พลัส.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2558). เอกสารประกอบการสอนการออกแบบการเรียนการสอน. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิภาพรรณ พินลา, และวิภาดา พินลา. (2564). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศในการสร้างพลเมืองตื่นรู้สำหรับครูสังคม. วารสารอินทนิลทักษิณสาร, 16(1), 25-51.
- สมจิต จันท์ฉาย. (2557). การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. นครปฐม: เพชรเกษมพรีนติ้ง.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนในศตวรรษที่ 21. วารสารครูสภาวิทยากร, 2(1), 1-15.
- สรินญา มารศรี. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์ 3(2), 105-122.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิด. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf>
- สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21: ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมพรีนติ้ง.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ (2558). กระบวนทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาในยุคดิจิทัล. ขอนแก่น: แพร่ไทยอุตสาหกรรมพิมพ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุลิษา ครุฑเสนา. (2556). แนวทางการพัฒนาระบบการเรียนรู้เท่าทันสื่อของแกนนำเยาวชน. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 6(3), 276-285.
- อุษณีย์ อนุรุทวงศ์. (2556). การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง. กรุงเทพฯ: ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์.
- Ennis, R. H. (2011). *The nature of critical thinking: An outline of critical thinking dispositions and abilities*. Retrieved from <https://education.illinois.edu/docs/default-source/faculty->

documents/robert-ennis/thenatureofcriticalthinking_51711_000.pdf

Gagne, R. M., Wager, W. W., Golas, K. C., & Keller, J. M. (2005). *Principles of instructional design* (5th ed.). Connecticut: Thomson Wadsworth.

Johnson, D.W., & Johnson, F.P. (2003). *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. (7th ed). New York: Peason Education.

Joyce, B., & Weil, M. (2009). *Models of teaching* (8th ed.). London: Pearson Education.

Paul, R., & Elder, L. (2006). *The Miniature Guide to Critical Thinking*. The Foundation Critical Thinking.

Slavin. (1995). *Cooperative Learning* (2nd ed). London: Allyn and bacon.

The national Council for Excellence in Critical Thinking. (2021). *Critical Thinking*. Retrieved November 2, 2021, from <https://www.criticalthinking.org/pages/the-national-council-for-excellence-in-critical-thinking/406>

UNESCO. (2010). *Media and information literacy*. Retrieved November 2, 2021, from <http://www.unesco.org/webworld/en/information-literacy>.

Translated Thai References

Announcement of the Ministry of Education. On Bachelor's Degree Qualifications Standards education and Education (Four-year curriculum), B.E. 2562. (2562, March 6). The Royal Gazette. Vol.136 special part 56 Ngor. P. 12. [in Thai]

Anuruthwong, U. (2013). *Developing Higher Level of Thinking Skills*. Bangkok: I.Q. Book Center. [in Thai]

Busabong, Ch. (2018). *Development of media literacy model in the 21st century of undergraduate students* (Research Report). Sisaket: Sisaket Rajabhat University. [in Thai]

Chaitiang, A. (2007). *Principle of Instruction* (4th ed.). Bangkok: Audient Store. [in Thai]

Chanchai, S. (2014). *Instructional design and development*. Nakhon Pathom: Petchkasem Printing Group. [in Thai]

Donprasit, S. (2021). Guidelines for educational management to develop manpower in the 21st century. *Journal of Teacher Professional Development*, 2(1), 1-15. [in Thai]

Jansaeng, Ch. (2015). *Effects of Self-Reflection methods on critical thinking ability of eleventh graders* (Master's thesis). Bangkok: Chulalongkorn University.

Kharuchit, W. (2012). *Media Literacy: 10 Ways to Integrate "Media literacy" with teaching and learning* (2nd ed). Bangkok: Offset Plus. [in Thai]

Khemmanee, T. (2001). *Thinking Science*. Bangkok: The Master Group Management. [in Thai]

Khemmanee, T. (2019). *Teaching Sciences* (23rd ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]

Khruthasen, U. (2556). The Development of the Media Literacy Learning's Process Approach for the

- Youth Leader. *The Veridian E – Journal*, Silpakorn University, 6(3), 276-285. [in Thai]
- Kongplee, L. (2017). *Thinking process*. Pathumthani: Valaya Alongkorn Rajabhat University. Retrieved February 20, 2023, from <http://ge.vru.ac.th/gevru/wp-content/uploads/2017/06/3-94.pdf>
- Laowreandee, W. (2015). *Instructional design*. Nakhon Pathom: Silpakorn University. [in Thai]
- Maitaouthong, Th. (2014). Media Literacy: Skill for 21th Century Learning. *Journal of Information Science*, 32(3), 74-91. [in Thai]
- Makesrithongkum, B. & Chamchuri, D. (2016). *A study of media literacy: a way to build media literacy power*. Retrieved October 23, 2021, from www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april.../pdf/aw8.pdf. [in Thai]
- Marasri, S. (2019). Critical Thinking Skills Development in the 21st Century. *Journal of MCU Nakhon Nan Review*, 3(2), 105-122. [in Thai]
- Moonkruakham, T. (2017). *An analysis of rhetorical figures used in car advertisements headlines of the bangkok post* (Master's thesis). Chonburi: Burapha University. [in Thai]
- Nachairit, D. (2014). *The development blended learning model using collaborative and case-based learning to enhance critical thinking problem solving thinking and team learning of undergraduate education students* (Doctoral dissertation). Nakhon Pathom: Silpakorn University. [in Thai]
- Pa-he, S. (2015). *Educational technology paradigms in the digital age*. Khon Kaen: Phrae Thai Printing Industry. [in Thai]
- Petcharat, J. (2013). *Reading for quality of life development*. Bangkok : Odeon Store. [in Thai]
- Phinla, W. & Phinla, W. (2021). Media and Information literacy Active Citizen Development of Social Studies Teachers. *Inthaninthaksin Journal*, 16(1): 25-51. [in Thai]
- Phoram, P. (2017). *Development of activity packages through questioning techniques based on revised Bloom's Taxonomy to promote the analytical reading skill of figurative language of Thai literature for mathayonsuksa 3 students at Koh Samui School, Surat Thani Province* (Master's thesis). Suratthani: Suratthani Rajabhat University. [in Thai]
- Siritanyarat, J., & Ruereandee, W. (2020). *Instructional system design* (3rd ed). Nakhon Pathom: Silpakorn University Printing House. [in Thai]
- Srisuk, R. (2019). Application of co-operative learning theory in Instructional design. *The Journal of Boromarjonani College of Nursing Suphanburi*, 2(1), 5-16. [in Thai]
- Sutthirat, Ch. (2021). *Transformative Learning*. Nonthaburi: MD All Graphics. [in Thai]
- The Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2021). *The requesting for cooperation in developing or improving the curriculum by taking into account the promotion of knowledge in digital media*. Bangkok: Author. [in Thai]
- The Office of Educational Research and Development, Education Council Secretariat Ministry of Education. (2021). *Necessary skills of the future to prepare for the quality development of Thai people of all ages to support rapid changes*. Disruption of the 21st Century World: Study Results and Promotional Guidelines. Bangkok: Phetkasem Printing. [in Thai]

- The Office of the Civil Service Commission. (2016). *Building an effective team*. Retrieved February 20, 2023, from <https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/document/ocsc-2017-eb01.pdf> [in Thai]
- The Office of the National Education Commission. (1997). *Learning Theory for Development of Thought Process*. Bangkok: Square Idea. [in Thai]
- Thongthiya, K., & Suthasinobon, K. (2021). A Development of Higher-order Thinking: Important Intellectual Abilities for The New Normal. *Journal of Education, Silpakorn University, 19(2)*, 28-44. [in Thai]
- Udomseth, K. (2022). *Teaching management to develop Higher Order Thinking*. Retrieved February 20, 2023, from <https://www.prc.ac.th/wp-content/uploads/2022/05/%E0%B8%94-new.pdf> [in Thai]
- Yodsini, N. (2019). A development of blended learning model based on cooperative learning using resource – based learning to develop media literacy skills of education program students of Nakhon Pathom Rajabhat University. *Journal for Social Sciences Research, 10(2)*, 168-180. [in Thai]